

Gestileerde hysterie komt vooral over als opgelegd

De acteurs nemen in 'In wankel evenwicht' vaak poses aan, alsof zij zich bewust zijn van het effect van uiterlijke schijn. FOTO SANNE PEPER

THEATER

Toneelschuur Producties/
Internationaal Theater Amsterdam

In wankel evenwicht

★★★★★

Zomaar opeens door een onbestemde angst bevangen stapt een echtpaar ongevraagd bij zijn beste vrienden binnen. En trekt bij hen in. In een mengeling van beleefd, afkerig en onthutst hebben Agnes en Tobias geen weerwoord. Hoe nu het toch al wankle evenwicht in hun huis te bewaren?

Dagelijks is er al de confrontatie met Agnes' eerder bij hen ingetrokken drankzuchtige zuster Claire. En zojuist eiste ook de voor een vierde keer echtbrekende dochter Julia haar plaats in het ouderlijk huis op. Uiterekend echter op haar meisjeskamer hebben de bange Harry en Edna zich verschanst.

In 'Een wankel evenwicht' ('A Delicate Balance', 1966) schetst Edward Albee een venijnig spel van frustraties en ontwrichting, die elke harmonie of loyaliteit in de

weg staat. Zijn spitse dialogen en gevoel voor het absurde fileren kleinburgerlijkheid en menselijke relaties. Genadeloos geestig en vaak pijnlijk herkenbaar.

In haar voorstelling bij Toneelschuur Producties en Internationaal Theater Amsterdam poogt regisseuse Maren E. Bjørseth dat absurde scherper vorm te geven. Als een mechanisme van menselijke afweer tegen onverwachte en gespannen situaties.

Midden op de met houtsnippers bezaaide speelvloer staat het frame van een huis met glaswand. De open structuur is in flagrant contrast met de onwillig verleende gastvrijheid. De personages nemen vaak poses aan alsof zij zich continu, als in een etalage, bewust zijn van het effect van uiterlijke schijn op de buitenwereld.

Voor al de heerszuchtige Agnes (een intrigerend flegmatisch acterende Malou Gorter) is daar sterk in. 'Vormvast' blijven heet dat bij haar. Slapjanus Tobias (Hajo Bruins) volgt dat slaafs, terwijl dochter Julia er een melodramati-

sche invulling aan geeft, zoals in haar eerste, steeds weer plat op de grond neervallende huilopkomst.

Noem het gestileerde hysterie, bedoeld om de innerlijke, én onderlinge, razernij en onmacht te verbeelden. Maar het slaat dood als te gekunsteld, te opgelegd. Bjørseth heeft zich in eerdere voorstellingen ('Ten liefde', 'Geloof liefde hoop', 'Een bruid in de morgen') een zeer vormbewuste regisseuse betoond, die zelfs clichés een net boven realisme hangende meerwaarde kan geven. Uitvergroten van het absurde hier is echter een teveel aan stijl, leidt tot onecht en raakt niet.

Als publiek zou je geconfronteerd moeten en willen worden met de vraag hoe jezelf zou reageren in zo'n situatie. Daartoe blijft deze 'In wankel evenwicht' te veel buitenkant, al is het tussendoor nog wel genieten van lekker valse dialogen.

Hanny Alkema

Tot en met 13 april in Toneelschuur Haarlem.